

Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse ning veterinaarseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse ning veterinaarseaduse muutmise seaduse eelnõul (edaspidi *eelnõu*) on kaks eesmärki. Esiteks on eelnõu eesmärk lõpetada riiklik sekkumine tuulekaera tõrjeabinõude rakendamisel maatulundusmaal või muul maal. Eelnõu teiseks eesmärgiks on ajakohastada viiteid riigiabi käsitlevatele Euroopa Liidu õigusaktidele.

Tuulekaera tõrjeabinõud maatulundusmaal või muul maal on kehtestatud maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse (edaspidi *MPKS*) 6. peatükis. Riikliku sekkumise eesmärgiks on olnud tuulekaera laialdase leviku vähendamine, tuulekaeravaba teraviljaseemne kasvatamiseks soodsa pinnase loomine ja põllumajandustootjatele tuulekaera levikust põhjustatud võimaliku majandusliku kahju ärahoidmine teraviljaseemnekasvatuses ja tarbeviljapõldudel. Maaeluministerium tellis uuringu „Rakendatavate tuulekaera tõrjeabinõude tõhususe hindamine ja uute võimalike tõrjeabinõude rakendamine tootmises (2011–2015)“, milles on kajastatud ka tuulekaeraga saastatusest tekkinud majandusliku kahju ja saamata jäänud tulu arvutamise alused. Olenevalt tuulekaera saastumise astmest ja kehtinud realiseerimishinnast oli 2015. aastal efektiivset tuulekaeratõrjet mittetegevatel tootjatel odra puhul saamata jäänud tulu 94–614 eurot hektari kohta ning suvinisu puhul 153–532 eurot hektari kohta. Kui teraviljapõldudel oleks tehtud tuulekaeratõrjet efektiivsete herbitsiidide täisnormidega, oleks kulu tuulekaeratõrjele olnud 50,5–53,7 eurot hektari kohta.

Eelnõuga kavandatava muudatusega tunnistatakse kehtetuks MPKS-i tuulekaera tõrjeabinõudega seonduvad sätted. Kehtestatud tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise kohustus on andnud soovitud tulemuse. Tuulekaera laialdane levik on vähenenud. Kui 2015. aastal oli 36 protsenti põllumaast saastunud tuulekaeraga siis 2021. aastal 19 protsenti, mistõttu on asjakohane vähendada õigusloome regulatiivset koormust maakasutajatele. Põllumajandusmaa kasutajad on teadlikud, et tuulekaeraga saastumine toob kaasa nii saagi- kui ka kvaliteedikao ning madalama kokkuostuhinna. Sellepärast teostavad nad oma põllumaal järjepidevat umbrohutõrjet, sealhulgas tuulekaeratõrjet ka ilma riikliku sekkumiseta.

MPKS-is on kehtestatud tuulekaera leviku vältimise abinõud, tuulekaera levitamise keeld ning tuulekaeraga saastunud põllumajandustoote ja pinnase käitlemise nõuded maatulundusmaal või muul maal. Tuulekaera levitamisenä pöllumajandusmaal ja muul maal käsitatakse tuulekaera levikuks soodsate tingimuste loomist ehk tuulekaera leviku vältimise abinõud jäetakse rakendamata või rakendatakse mitte piisaval määral. Tuulekaera leviku vältimiseks peab maakasutaja tema maal esineva tuulekaerataime hävitama hiljemalt õitsemise lõpu kasvufaasis. Tuulekaeraga saastunud põllumajandusmaal või muul maal, millel ei ole võimalik asjakohaseid tuulekaera leviku vältimise abinõusid rakendada ning mis on naabermaaks põllumajandusmaale, niidab maakasutaja taimiku maha enne, kui tuulekaerataim on jõudnud õitsemise lõpu kasvufaasi.

MPKS-iga on kehtestatud tuulekaera leviku vältimise abinõud, milleks on sertifitseeritud seemne külviks kasutamine, külvikorra ja viljavahelduse kasutamine, agrotehnilised võtted, tuulekaera väljakitkumine, taimekaitsevahendi kasutamine tuulekaera tõrjeks, levimisvõimelise tuulekaeraga saastunud põllumajandusmasina ja -seadme puhastamine vahetult pärast kasutamist ning põllumajandusmasina ja -seadme kasutada võtmise või teenustöö kasutamise korral teavitamine levimisvõimelise tuulekaera esinemisest põllumajandusmaal ja idanemisvõimeliste tuulekaeraseemnete hävitamine.

MPKS-is kehtestatud tuulekaera tõrjeabinõude rakendamisel riiklikku järelevalvet puudutavate sätete kehtetuks tunnistamise järel jäävad endiselt kehtima tuulekaera esinemisele kehtestatud nõuded teraviljaseemnes vastavalt taimede paljundamise ja sordikaitse seadusele (edaspidi *TPSKS*). Põllumajandusministri määrusega on kehtestatud tuulekaera osas nõuded seemnepõllule, proovi võtmisele, proovi suurusele, turustamisele ja seemneproovi analüüsile. Seega jätkub tuulekaera esinemise piiramine riiklikul tasandil.

MPKS-i kavandatud muudatus mõjutab maakasutajat. Maakasutaja vabaneb kohustusest rakendada tuulekaera tõrjeabinõusid maatulundusmaal või muul maal ja väheneb maakasutaja halduskoormus. Samuti mõjutab kavandatav muudatus tuulekaeratõrjet mittetegevaid põllumajandusmaa naabruses asuva põllumajandusmaa ja muu maa kasutajaid, kellel kaob võimalus teavitada riiklikku järelevalveasutust tuulekaeraga saastumisest.

MPKS-is kavandatud muudatusel on otsene mõju riigiasutuste töökorraldusele ja -koormusele. Kavandatava muudatusega väheneb Põllumajandus- ja Toiduameti (edaspidi *PTA*) töökoormus. PTA-l kaob kohustus teha riiklikku järelevalvet ja haldusjärelevalvet tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise üle maatulundusmaal ja muul maal.

Lisaks eelnevale muudetakse MPKS-i ja veterinaarseadust tulenevalt Euroopa Komisjoni riigiabi nõuetest, mis muutuvad 1. jaanuaril 2023. aastal, mil jõustuvad:

- 1) Euroopa Komisjoni määrus (EL) .../..., millega tunnistatakse teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EL) nr 702/2014 (ELT ...,2022, lk ...–...) (edaspidi *uus grupierandi määrus*) ja
- 2) suunised põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades antava riigiabi kohta (ELT ...,2022, lk ...–...) (edaspidi *uued riigiabi suunised*).

Nimetatud dokumendid asendavad seniseid põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades toetuste andmist reguleerivat komisjoni määrust (EL) nr 702/2014, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 193, 01.07.2014, lk 1–75), ning Euroopa Liidu suuniseid riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020 (ELT C 204, 01.07.2014, lk 1–97) (edaspidi *EL suunised aastateks 2014–2020*).

Seoses reeglite muutmisega algatas Euroopa Komisjon 2022. aasta alguses ka avaliku konsultatsiooni perioodi 2023+ eelnõude osas, mille käigus Euroopa Komisjon konsulteeris

eelnõude osas liikmesriikide ja huvigruppidega¹. Eelnõusid arutatakse liikmesriikides kahes komitees (kevadep ja sügisel 2022. aastal). Eeldatavasti võetakse uus grupierandi määrus ja uued suunised vastu 2022. aasta neljandas kvartalis. Oluline on alustada muudatuste ettevalmistamisega juba täna, sest teadaolevalt jõustuvad uued riigiabi suunised ja uus grupierandi määrus 1. jaanuarist 2023.

Kavandatud muudatused riigiabi reeglites mõjutavad sihtrühmi, kelle osas riigiabi reegleid kohaldatakse.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi taimetervise osakonna peaspetsialist Vahur Mõttus (625 6138, vahur.mottus@agri.ee) (tuulekaera tõrjeabinõude osa) ja maaelupoliitika ja analüüsi osakonna nõuniku asendaja Pirkko-Liisa Meius (625 6534, pirkko-liisa.meius@agri.ee) (riigiabi osa). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Katrin Pööra (625 6147, katrin.poorra@agri.ee) ning keeleliselt toimetab eelnõu sama osakonna peaspetsialist Heleri Piip (625 6165, heleri.piip@agri.ee).

1.3 Märkused

Eelnõu ei ole seotud ühegi menetluses oleva eelnõuga ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Riigiabi valdkonna muudatused on seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõus kavandatakse maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse (RT I, 02.06.2021, 20) ja veterinaarseaduse (RT I, 17.11.2021, 1) muudatused.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõuga kavandatakse muudatuste eesmärgiks on vähendada õigusloome regulatiivset koormust, maakasutajate halduskoormust ja riikliku järelevalveasutuse töökoormust.

Tuulekaera tõrjeabinõud maatulundusmaal ja muul maal kehtestati eesmärgiga vähendada tülrika umbrohu laialdasemat levikut, mis põhjustab põllumajandusmaa kasutajale saagikadu ning saagi kvaliteedi langust ja vähendab teraviljasaagist saadavat tulu. Et tuulekaera esineb kohati ka väljaspool põllumajandusmaad (kraavikaldad, teeääred, tootmishoonete ümbrus jne), kust sellel on võimalik levida põllumajandusmaale, siis kehtestati nõuded ka muule maale. Muu maa omanikule tuulekaer otseselt kahjulikke tagajärgi ei põhjusta.

Praktikas tegeleb järelevalveasutus maakasutajatest põllumajandusmaa kasutajatega, muu maa kasutajate hulgas pole sekkumist vajavaid rikkumisi tuvastatud viimase viie aasta jooksul. Statistikaameti andmetel oli 2016. aastal põllumajandusmaa kasutajaid 16 079 füüsilist ja juriidilist isikut. Tuulekaera esineb mingil määral 8,4 protsendil põllumajandusmaa kasutajal ja 23 protsendil põllumajandusmaal. Riiklikku järelevalvet ja haldusjärelevalvet tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise üle põllumajandusmaal teostatakse 1,44 protsendil

¹ Täpsem teave on kättesaadav Euroopa Komisjoni veebilehel: https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2022-agri_en

põllumajandusmaa kasutajal. Praktikast on järelevalveasutus tuvastanud rikkumisi ja teinud ettekirjutusi koos sunniraha hoiatusega 0,3 protsendile põllumajandusmaa kasutajale aastas.

PTA andmetel oli 2020. aastal tuulekaera tõrjeabinõusid edukalt rakendanud 81,5 protsenti kontrollitud põllumajandusmaa kasutajatest. 18,5 protsendil kontrollitud põllumajandusmaa kasutajal tuvastati rikkumisi ja koostati 37 ettekirjutust koos sunniraha hoiatusega, kuna maakasutajad ei olnud rakendanud ettenähtud tuulekaera tõrjeabinõusid.

Ettekirjutuste sisust on näha, et maakasutajad tegelevad tuulekaera tõrjeabinõude rakendamisega, kuid esineb vajakajäämisi taimekaitse tööde tegemisel ja mõningatel juhtudel on tuulekaera tõrjeabinõude rakendamine vastuolus teiste kehtestatud piirangutega. Sageli leiti tuulekaera pesadena pritsimisvigadega kohtades näiteks põllu tühikutes, elektriposti ümbruses, põlluservades ja -nurkades ning põldudevahelisel alal. Tuulekaera esines rohkem ka ökoalade tava järgijatel, kes täidavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 46 ning komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 639/2014 artiklis 45 sätestatud nõudeid. 2021. aastal tehti 2020. aastal tehtud ettekirjutuste täitmise järelkontroll, et tuvastada, kas maakasutajad on ettekirjutustega pandud kohustused täitnud. 2020. aastal jättis 9 maakasutajat ettekirjutuse täitmata. Ettekirjutusega määratud kohustuste täitmata jätmise eest nõuti neilt sisse sunniraha, kokku 3495 eurot.

Eespool toodud andmete alusel võib väita, et põllumajandusmaa kasutajate teadlikkus tuulekaeraga saastatusest tekkinud saagikaost ja saamata jäänud tulust on järjepidevalt kasvanud ning põllumajandusmaa kasutajad tegelevad tuulekaera tõrjega sõltumata riiklikust järelevalvest ja haldusjärelevalvest tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise üle.

Põldudest ja muust maast, kus ei ole rakendatud piisavalt tuulekaera tõrjeabinõusid, on olnud võimalik PTA-d teavitada aadressil tuulekaer@pta.agri.ee. Kavandatud seaduse muudatusega teavitusvõimalus kaob. Teavitaja on põllumajandusmaa omanik, kelle naabruses asuval põllumajandusmaal esineb tuulekaer. Muu maa kohta teavitusi pole saanud. 2021. aastal teavitati PTA-d 21 korral. Enamus teavitustest lahenes enne kui järelevalveametnik jõudis rikkumise tuvastada. Pärast järelevalveametniku helistamist ja kontrolli kuupäeva kokkuleppimist oli naabruses asuva põllumajandusmaa omanik tuulekaerataimed põllult välja noppinud või põlluäärest tuulekaeraga saastunud osa maha niitnud ja rikkumise kõrvaldanud. Üksikutel juhtudel tuvastati ka rikkumisi ja koostati ettekirjutusi koos sunniraha hoiatusega. Ettekirjutustega pandud kohustused täideti põllumajandusmaa kasutajate poolt tähtajaliselt ja sunniraha ei rakendatud.

Tõrjeabinõude rakendamise kohustuse kehtetuks tunnistamine võib kaasa tuua vaidlusi naabruses asuvate maade kasutajate vahel tuulekaera esinemise ning selle levimise pärast naabruses asuvale põllumajandusmaale, kuna üks naabritest teostab efektiivset tuulekaeratõrjet ja teine ebaefektiivset või siis jätab üldse tõrjumata. Kuigi PTA on kontrollinud nii põllumajandusmaad kui muud maad, pole PTA viimase viie aasta jooksul tuvastanud rikkumisi muul maal. See ei välista, et tulevikus võivad tekkida vaidlused ka muult maalt tuulekaera levitamisel, kui muu maa omanik ei teosta umbrohutõrjet sh tuulekaera tõrjet. Vaidluse ennetamiseks on maakasutajatel võimalus sõlmida omavaheline kokkulepe tuulekaera leviku vältimise abinõude rakendamise kohta. Arvestades, et edaspidi tuulekaera tõrjeabinõude kohaldamise kohustus ei kehti, peab iga maakasutaja olema teadlik tuulekaera levikuvõimalustest ja teadma tema tõrjeabinõusid ning oskama tuulekaera levimisest tekkivat kahju prognoosida. Riik toetab ka edaspidi saaki ning saagi kvaliteeti vähendava ja tülika tuulekaera kohta erinevate materjalide avaldamist infolehtede, pressiteadete ja artiklite kaudu. Põllumajandusmaal tuulekaera tuvastamise korral peab maakasutaja esmalt tegema kindlaks, et

kõik vajalik tuulekaera tõrjumiseks oli tehtud, seejärel kindlaks teha, milliselt naabruses asuvalt maa-alalt võis tuulekaeraga saastumine alguse saada või levis hoopis muul viisil (seemnega, lindudega, metsloomadega, põllumajandustehnikaga jne). Kui tuvastatakse tuulekaera levimine naabruses asuvalt maalt, on kahju kandval põllumaa kasutajal õigus nõuda mõjutuse põhjustanud maakasutajalt rikkumise lõpetamist asjaõigusseaduse ning õigusvastaselt tekitatud kahju hüvitamist võlaõigusseaduse alusel.

Eestis reguleerib tuulekaera leviku piiramist kaks seadust. MPKS-is kehtestatud tuulekaera tõrjeabinõude kehtetuks tunnistamise järel jääb TPSKS-is endiselt kehtima tuulekaera esinemise piirmäär nõue teraviljaseemnes. Põllumajandusministri 24. aprilli 2006 määrusega nr 55 „Teraviljaseemne kategooriad ning teraviljaseemne tootmise ja turustamise nõuded” on kehtestatud tuulekaera esinemise osas nõuded seemnepõllule, proovi võtmisele, proovi suurusele, turustamisele ja seemneproovi analüüsile. Teraviljaseemne kohta sätestatud nõuded tagavad, et tuulekaera seemet ei levitata sertifitseeritud teraviljaseemnega. MPKS-is on tuulekaera leviku vältimise tähtsaim abinõu sertifitseeritud seemne külviks kasutamine. Seega pärast MPKS-is tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise kohustuse kehtetuks tunnistamist on tootjale jätkuvalt tagatud võimalus oma põllul tuulekaera leviku vältimiseks kasutada külviks sertifitseeritud seemet, millele on kehtestatud tuulekaera esinemise osas nõuded.

Tuulekaera leviku piiramise mõttega hakati Eestis tegelema samal ajal, kui toimusid Euroopa Liiduga liitumise läbirääkimised. Eeskujuks võeti Soome² tuulekaera leviku piiramist reguleeriv seadusandlus, kus olid kehtestatud ka tuulekaera esinemise piiramise toetused maakasutajale. Eestis ei kehtestatud maakasutajale 2005. aastal jõustunud tuulekaera piiramist reguleeriva seadusandluse alusel toetusi, kuid seati eesmärgiks nn null-tolerants ehk tuulekaeravaba põllumaa. Tuulekaeravaba põllumaa vähendab maakasutaja saagikadu ja suurendab tulu. Samuti laiendab tuulekaeravaba põllumaa oluliselt teraviljaseemne kasvatajate võimalusi seemnepõllu valikul, kuna puudub oht, et turustatavasse seemnesse võib sattuda tuulekaera seemet.

19. juunil 2008. aastal kehtestatud MPKS-i nõuded tuulekaera leviku piiramiseks maatulundusmaal või muul maal olid sellel ajahetkel asjakohased. Samas suurenes märgatavalt maakasutajate halduskoormus ja riikliku järelevalveasutuse töökoormus, sest kehtis ka tõrjeabinõude kavade ja teatiste esitamise kohustus. Kuna teatiste esitamata jätmine oli seotud pindalatoetuste vähendamisega, siis esitas maakasutaja neid igaks juhuks kõigi põldude kohta. 2017. aastal ajakohastati kehtivat regulatsiooni, sest see ei vastanud enam praktilistele vajadustele. Samuti tunnistati kehtetuks tõrjeabinõude kava ja teatise esitamise nõue, mis vähendas maakasutajate halduskoormust ja järelevalveasutuse aja- ja majanduskulusid.

EL-i õigus ei reguleeri tuulekaera leviku piiramist kõigi liikmesriikide üleselt. EL-i 27-st liikmesriigist seitsmel on riigisiselt kehtestatud nõuded tuulekaera esinemisele teraviljaseemnes.

²Kättesaadav veebilehel:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2002/20020185?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=185%2F20>
ja
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2002/20020326?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=326%2F20>
[0](#)

Eestis lähtutakse tuulekaera leviku piiramisel teraviljaseemnes Euroopa Komisjoni otsusest 2005/200/EÜ³, millega lubatakse Eestil, Lätil, Leedul ja Maltal vastu võtta rangemad nõuded tuulekaera (*Avena fatua*) esinemise suhtes teraviljaseemnes ja reguleerib komisjoni direktiiv 2006/47/EÜ⁴, milles sätestatakse eritingimused, mis käsitlevad tuulekaera esinemist teraviljaseemnes. Tuulekaera esinemine teraviljaseemnes on osaliselt seotud ka põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukavaga aastani 2030⁵ (Sordiaretus ja taimne paljundusmaterjal (lk 37 ja 45)). Kuna sertifitseeritud seemne kasutamine on suurema saagi saamise üks eeldustest, siis tuleb seemnetootmises jätkata tuulekaera tõrjet.

Eelnõu väljatöötamisele eelnes väljatöötamiskavatsuse (edaspidi VTK) koostamine ja kooskõlastamine eelnõude infosüsteemi EIS kaudu (EIS-i toimik nr 22-0066/01).

VTK esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, kes kooskõlastas VTK märkusteta. VTK esitati teadmiseks Riigikogule ja 8. veebruaril 2022. a andsid Maaeluministeeriumi ametnikud Riigikogu maaelukomisjonis VTK-st ülevaate. VTK esitati arvamuse avaldamiseks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eestimaa Talupidajate Keskliidule, Virumaa Põllumeeste Liidule, MTÜ-le Mahetootjate Nõu- ja Jõukoda ja MTÜ-le Eesti Seemneliit. Koostööpartnerite arvamustes oli nii poolt- kui vastuargumente. Üldjoontes oldi nõus, et tuleks lõpetada riiklik sekkumine tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise kontrollimiseks maatulundusmaal või muul maal. Seda peamiselt põhjusel, et turg reguleerib tuulekaera tõrjumist tõhusamalt kui riik seda suudab. Ükski tootja ei taha kokkuostetava teravilja tuulekaera sisalduse kontrollis turumajanduslikult kaotada. Samas leiti, et PTA-s peaks säilima pädevus tuulekaera esinemise ja leviku hindamiseks. Avaldati ka arvamust, et riikliku sekkumise lõpetamine oleks ennatlik, kuna tuulekaera esinemine nii põllumajanduslikul maal kui ka muul maal on tõsine probleem põllumajandustootjatele. 16. märtsil 2022 toimus Maaeluministeeriumi eestvedamisel ümarlaud, kus arutati koostööpartneritega laekunud ettepanekuid seoses tuulekaera tõrjeabinõude riikliku sekkumisega. Ümarlaua arutelu tulemusena jäi Maaeluministeerium seisukohale, et MPKS-i eelnõuga on võimalus edasi minna.

Riigiabi valdkonda puudutavate muudatuste eesmärk on võimaldada rakendada 1. jaanuaril 2023 jõustuvaid Euroopa Liidu riigiabi valdkonna õigusakte.

Komisjoni riigiabi regulatsioonid annavad Euroopa Liidu (edaspidi EL) liikmesriikidele õiguse vastavatel tingimustel abi andmiseks. Kõnealused Euroopa Komisjoni riigiabi eeskirjad on aluseks riigisiseste toetuste ning Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027 (edaspidi ÜPP strateegiakava)⁶ põllumajandussektorist väljapoole jäävate toetuste rakendamisel.

Eestis on muuhulgas antud põllumajandusliku riigiabi määruse (EL) nr 702/2014 artikli 23 (põllumajandustootja asendamise toetus), artikli 27 (põllumajandusloomade aretustoetus ja loomsete jäätmete käitlemise ja kokkuveo kulude hüvitamine) ja artikli 24 (turuarendustoetus)

³ Kättesaadav veebilehel: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005D0200&qid=1427969477218&from=ET>

⁴ Kättesaadav veebilehel: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1599722674684&uri=CELEX:32006L0047>

⁵ Kättesaadav veebilehel: <https://www.agri.ee/sites/default/files/content/arengukavad/poka-2030/poka-2030-taistekst.pdf>

⁶ Kättesaadav veebilehel: <https://www.agri.ee/sites/default/files/content/arengukavad/upp-2021/upp-2023-terviktekst-2022-06-09.pdf>

alusel. Lisaks on kõnealuse määruse kohase riigiabina antud Eesti maaelu arengukava 2014–2020 põllumajandussektorist väljapoole jäävaid toetusi.

Euroopa Komisjon seadis eelnõude väljatöötamisel järgmised peamised eesmärgid:

- 1) riigiabi kontrolli prognoositavus, õiguskindlus ja sidusus,
- 2) kooskõla Euroopa roheline kokkuleppe (edaspidi *rohelepe*)⁷ ja Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (edaspidi *ÜPP*) eesmärkidega ning
- 3) lihtsustamine, tõhusam riigiabimenetlus ja halduskulude vähendamine.

Euroopa Komisjoni selgituste kohaselt on muudatuste eesmärgiks ühtlustada riigiabi reeglid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2013, lk 1–186), nii et liikmesriikide strateegiakavades nimetatud meetmed sobituksid riigiabi reeglitega. Kuigi tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115 artikli 145 lõikest 2 on ÜPP strateegiakava alusel põllumajandussektorile antavad toetused vabastatud riigiabi eeskirjade kohaldamisest, kohaldatakse põllumajandussektorist väljapoole jäävate toetuste suhtes riigiabi eeskirjasid. Seetõttu ÜPP strateegiakava põllumajandussektorist väljapoole jäävate toetustega seotud riigiabimenetluste lihtsustamiseks kajastavad uued riigiabi suunised ja uus grupierandi määrus riigiabi andmise tingimusi, mis on kohaldatavad nii liikmesriigi vahenditest antava abi korral kui ka EAGFst või EAFRDst kaasrahastava abi korral. .

Samuti võttis Euroopa Komisjon uuenduste tegemisel arvesse rohelepet. Ka laiendati lihtsustamise eesmärgil määruse eelnõu kohaldamisala meetmetega, mille osas on Euroopa Komisjonil on tekkinud piisavalt kogemusi. Uude grupierandi määrusesse lisatud riigiabi meetmete täpse rakendamise korral saavad liikmesriigid anda abi lihtsustatud korras, see tähendab Euroopa Komisjoni tuleb abi andmisest teavitada. Riigiabi suuniste alusel abi andes tuleb Euroopa Komisjonilt riigiabi luba taotleda. Seetõttu on muudatusel positiivne mõju nii liikmesriikidele kui komisjonile.

Ka on dubleerimise vältimiseks Euroopa Komisjon riigiabi suuniste reguleerimisalast välja jätnud teatavad abimeetmed, mis on juba hõlmatud muude riigiabi eeskirjadega, nagu Regionaalabi suunised⁸ ja komisjoni määrus (EL) 651/2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1–78).

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest paragrahvist, millest esimesega muudetakse MPKS-i ja teisega veterinaarseadust. Kolmandas paragrahvis sätestatakse seaduse jõustumine.

Eelnõu § 1 punktidega 1, 5 ja 7 tehakse muudatused seoses tuulekaera tõrjeabinõude kehtetuks tunnistamisega.

⁷ Kättesaadav veebilehel: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>

⁸ Kättesaadav veebilehel: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52021XC0429\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52021XC0429(01))

Eelnõu § 1 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks MPKS-i § 2 punkt 4, mille kohaselt on tuulekaera tõrjeabinõude rakendamine maaelu ja põllumajandusturu korraldamise riiklik abinõu. Muudatuse tegemisega arvatakse tuulekaera tõrjeabinõud riiklike abinõude seast välja.

Eelnõu § 1 punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks MPKS-i 6. peatükk „Tuulekaera tõrjeabinõud”. Nimetatud peatükis on kehtestatud tuulekaera leviku vältimise abinõud, tuulekaera levitamise keeld ning tuulekaeraga saastunud põllumajandustoote ja pinnase käitlemise nõuded. Tuulekaera levitamisenä põllumajandusmaal ja muul maal käsitatakse tuulekaera levikuks soodsate tingimuste loomist ehk tuulekaera leviku vältimise abinõud jäetakse rakendamata või rakendatakse mitte piisaval määral. Et vältida tuulekaera levikut peab maakasutaja tema maal esineva tuulekaerataime hävitama hiljemalt õitsemise lõpu kasvufaasis. Tuulekaeraga saastunud põllumajandusmaal või muul maal, millel ei ole võimalik asjakohaseid tuulekaera leviku vältimise abinõusid rakendada ning mis on naabermaaks põllumajandusmaale, niidab maakasutaja taimiku maha enne, kui tuulekaerataim on jõudnud õitsemise lõpu kasvufaasi.

Samuti tunnistatakse kehtetuks valdkonna eest vastutavale ministrile antud volitusnorm tuulekaera leviku vältimise täpsemate abinõude kohta. Nimetatud volitusnormi kehtetuks tunnistamisega muutub kehtetuks ka volitusnormi alusel kehtestatud maaeluministri 16. märtsi 2017. a määrus nr 28 „Tuulekaera leviku vältimise täpsemad abinõud”⁹ (edaspidi määrus nr 28). Kuna põllumajandusministri 24. aprilli 2006. a määruses nr 55 „Teraviljaseemne kategooriad ning teraviljaseemne tootmise ja turustamise nõuded”¹⁰ (edaspidi määrus nr 55) on hetkel otseviide määrusele nr 28, siis tehakse muudatus määruses nr 55. Määruses nr 55 tehakse muudatus §-is 10, kus on hetkel otseviited määrusele nr 28. Määruses nr 55 §-is 10 on kehtestatud seemnepõllu nõuded. Määruse nr 55 §-is 10 lõikes 3¹ kehtestatakse tuulekaera esinemise määr seemnepõllul. Määruse nr 55 §-is 10 lõikes 3² kehtestatakse tuulekaera tõrjumise nõue seemnepõllul. Määruse nr 55 §-i 10 kehtiv lõige 3² loetakse lõikeks 3³ ning kehtestatakse nõuded mille rakendamata jätmise korral seemnepõldu ei põldtunnustata. Seemnepõldu ei põldtunnustata kui seemnepõllul, välja arvatud hariliku kaera ja paljaskaera seemnepõllul, on üksikult ja hõredalt kasvav tuulekaerataim. Tuulekaerataime peab välja kitkuma koos võrsesõlmega ning eemaldama põllult ja hävitama põletamise teel või muul tuulekaera idanemist välistaval viisil.

Eelnõu § 1 punktiga 7 tunnistatakse kehtetuks MPKS-i § 39 lõige 4, mille kohaselt teostab PTA riiklikku järelevalvet ja haldusjärelevalvet tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise üle. Muudatuste tegemisega ei teosta PTA enam sätestatud tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise üle põllumajandusmaal või muul maal riiklikku järelevalvet ja haldusjärelevalvet, kuna muudatusega tunnistatakse kehtetuks ka tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise sätted.

Eelnõu § 1 punktidega 2–4, 8–9 ja §-ga 2 ajakohastatakse seadustes viiteid riigiabi valdkonna õigusaktidele.

1. jaanuaril 2023 jõustuvad uus grupierandi määrus ja uued riigiabi suunised, mistõttu asendatakse MPKS-is viited riigiabi käsitlevatele Euroopa Komisjoni õigusaktidele.

⁹ Kättesaadav veebilehel:

https://www.riigiteataja.ee/akt/121032017011?dbNotReadOnly=true&RIIGITEATAJA_ADDRESS=https%3A%2F%2Fwww.riigiteataja.ee&RIIGITEATAJA_ADDRESS_HALDUS=https%3A%2F%2Fwww.riigiteataja.ee

¹⁰ Kättesaadav veebilehel: <https://www.riigiteataja.ee/akt/116122021013?leiaKehtiv>

Veterinaarseaduses ajakohastatakse samuti viidet uuele grupierandi määrusele. Loomatauditõrjega tekkinud kahju ja taudikahjutoetuse riigiabina andmise nõuded on sätestatud komisjoni määruses (EL) nr 702/2014 artiklis 26 ja uues grupierandi määruses artiklis 25. Nimetatud artikli alusel on antud loomataudidega seonduvat abi (nt sigade Aafrika katku likvideerimiskulude katmine ja kahjude hüvitamine) ja rakendatud ohtliku taimekahjustaja tõrjeabinõude toetust. Veterinaarseaduses taudikahjude hüvitamise põhimõtteid kehtiva määruse viite asendamine ei muuda.

Veterinaarseaduses on viidatud uue grupierandi määrusele ja ka konkreetsele artiklile seetõttu, et viitamise kohustus tuleneb komisjoni määruse (EL) .../... artikli 9 lõikest 4. Samasisuline nõue on sätestatud ka komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 artikli 9 lõikes 5. Määruse (EL) .../... artikli 9 lõike 4 kohaselt peab abimeetme terviktekst sisaldama sõnaselget viidet riigiabi määrusele, tsiteerides selle pealkirja ja selle Euroopa Liidu Teatajas avaldamise viidet, ja III peatüki (abiliigid) sätetele, mis on asjakohased kõnealuse akti puhul.

Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetakse MPKS-i § 34 lõiget 2, mille kohaselt põllumajandustoodete koostisosade ja kvaliteedi näitajaid analüüsitakse valdkonna eest vastutava ministri volitatud laboratooriumis, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 882/2004, ametlike kontrollide kohta, mida tehakse sööda- ja toidualaste õigusnormide ning loomatervishoidu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrollimise tagamiseks (ELT L 165, 30.04.2004, lk 1–141), artikli 12 lõikes 2 sätestatud nõuetele.

Muudatuse tegemisega jäetakse lõikest välja viide Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 882/2004, mis tunnistati kehtetuks 14. detsembril 2019 jõustunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/2031, mis käsitleb taimekahjustajate vastaseid kaitsemeetmeid, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) nr 228/2013, (EL) nr 652/2014 ja (EL) nr 1143/2014 ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 69/464/EMÜ, 74/647/EMÜ, 93/85/EMÜ, 98/57/EÜ, 2000/29/EÜ, 2006/91/EÜ ja 2007/33/EÜ (ELT L 317, 23.11.2016, lk 4–104) (edaspidi *ametliku kontrolli määrus*).

Edaspidi MPKS-i § 34 lõikes 2 aga EL õigusaktile ei viidata, kuna see ei ole asjakohane. Põllumajandustoodete koostisosade ja kvaliteedi näitajaid analüüsitakse valdkonna eest vastutava ministri poolt asjakohasteks analüüsideks volitatud laboratooriumis. Siiani on MPKS-i peatükis 7 kehtestatud volitusnormide alusel sätestatud piima ja piimatoodete sektori puhul toorpiima koostisosade ja kvaliteedi määramise nõuded ning täpsemad nõuded toorpiima koostisosade ja kvaliteedinäitajate analüüsideks volitatud laboratooriumile põllumajandusministri 30. juuli 2008. a määrusega nr 79 „Toorpiima kvaliteediklasside nõuded, toorpiima koostisosade ja kvaliteedi määramise meetodid ja kord ning toorpiima koostisosade ja kvaliteedi näitajate analüüsimiseks volitatud laboratooriumile esitatavad nõuded“. Toorpiima koostisosade ja kvaliteedi näitajad on kehtestatud riigisisest ning kvaliteedi näitajate analüüsimine ei ole seotud EL õigusega, mistõttu ei ole ka MPKS-i § 34 lõikes 2 asjakohane viidata EL õigusele.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse seaduse jõustumine.

Tuulekaera puudutavate muudatuste ja MPKS-i § 34 lõike 2 ajakohastamise jõustumine on kavandatud üldises korras.

Riigiabi valdkonda puuduvad muudatused jõustuvad 1. jaanuaril 2023. Seega eelnõu § 1 punktid 2–4, 8–9 ja § 2 jõustuvad 2023. aasta 1. jaanuaril.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi ega võõrsõnalisi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

EL-i õigus ei reguleeri tuulekaera leviku piiramist maatulundusmaal või muul maal. EL-i 27-st liikmesriigist seitsmel on riigisiselt kehtestatud rangemad nõuded tuulekaera esinemisele teraviljaseemnes.

Eestis lubab tuulekaera leviku piiramist teraviljaseemnes Euroopa Komisjoni otsus 2005/200/EÜ¹¹, millega lubatakse Eestil, Lätil, Leedul ja Maltal vastu võtta rangemad nõuded tuulekaera (*Avena fatua*) esinemise suhtes teraviljaseemnes ja reguleerib komisjoni direktiiv 2006/47/EÜ¹², milles sätestatakse eritingimused, mis käsitlevad tuulekaera esinemist teraviljaseemnes.

Eelnõu on kooskõlas EL-i õigusega.

6. Seaduse mõjud

Muudatuse tegemisega arvatakse tuulekaera tõrjeabinõud riiklike abinõude seast välja ning sellel on otsene mõju riigiasutuste töökorraldusele ja -koormusele. Muudatuse rakendumisel on kaudne mõju majandusele, mis on seotud teraviljakasvatava tuulekaeratõrjeks tehtava kuluga ja saagist saadava tuluga. Kui tuulekaeratõrjele kulub vähem, siis on ka kasvatava tulu väiksem. Väiksem kulu umbrohutõrjele võib mõningatel juhtudel tuleneda tuulekaera levitamise keelu kehtetuks tunnistamisest. Keskkonnamõju on väheoluline, sest tuulekaer ei kuulu Eesti siseriiklikku võõrliikide¹³ nimekirja. Muudatusega ei kaasne mõju sotsiaalkeskkonnale, sest naabrite vahelised suhted võivad halveneda majanduslikel põhjustel. Muudatusega ei kaasne mõju infotehnoloogiale ja infoühiskonnale, haridusele, kultuurile, spordile, turvalisusele, julgeolekule, välissuhetele, regionaalarengule, sealhulgas linna-, maa- ja rannapiirkondadele.

Riigiabi nõuete kohaldamine on vajalik muuhulgas MPKS-i, Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse ja veterinaarseaduse alusel riigisiseste ja ÜPP strateegiakava 2023–2027 põllumajandussektorist väljaspoole jäävate toetuste rakendamisel.

Seadusest mõjutatud osapoolte üldkirjeldus

Eelnõuga tehtavad muudatused mõjutavad maakasutajaid, põhiliselt põllumajandusmaa kasutajaid, kuna viimase viie aasta jooksul pole järelevalveasutuse andmetel muul maal rikkumisi toimunud. Põllumajandusmaa kasutajaid oli 2016. aastal Statistikaameti andmetel 16 079 füüsilist ja juriidilist isikut. 2019. aastal esines tuulekaera vähesel määral 9,4 protsendil ehk 1510 ja 2020. aastal 8,4 protsendil ehk 1346 maakasutaja põllul. Mõju majandusele võib avalduda läbi taimekasvatavate, kes jätavad umbrohutõrje, sealhulgas tuulekaeratõrje, tegemata ja selle tõttu saadav teraviljasaak, selle kvaliteet ja sissetulekud jäävad väiksemaks. Võib

¹¹ Kättesaadav veebilehel: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005D0200&qid=1427969477218&from=ET>

¹² Kättesaadav veebilehel: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1599722674684&uri=CELEX:32006L0047>

¹³ Kättesaadav veebilehel: <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/voorliigid/keelatud-voorliigid-load>

avalduka naabrite vaheliste suhete halvenemine ning selle kutsub esile tuulekaeratõrje tegemata jätmise ühe naabri poolt. Kavandatava muudatusega PTA töökoormus väheneb.

Riigiabi reegleid kohaldatakse riigisiseste toetuste ja järgmiste ÜPP strateegiakava toetuste rakendamisel, mis on seotud mittepõllumajandusliku tegevusega:

- 1) metsandus;
- 2) maaelu mitmekesistamine;
- 3) Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas 1¹⁴ nimetatata toidu tootmine.

6.1 Mõju majandusele, sealhulgas põllumajandusettevõtluksle

Muudatustest mõjutatud sihtrühmad

Kavandatav muudatus mõjutab maakasutajaid, eriti põllumajandusmaa kasutajaid. Samuti mõjutab kavandatav muudatus tuulekaeratõrjet mittetegevate põllumajandusmaa naabruses asuvate muude maade naabreid. Keskmiselt neljalt maakasutajalt aastas nõutakse sisse sunniraha ettekirjutuse mittetäitmise pärast. 2021. aastal teavitati PTA-d 21 korral põllust, millel ei olnud piisavalt rakendatud tuulekaera tõrjeabinõusid.

Kavandatavad muudatused riigiabi reeglites mõjutavad sihtrühmi, kelle osas riigiabi reegleid kohaldatakse.

Võimaliku avalduva mõju kirjeldus sihtrühmadele ja järelalus olulisuse kohta

Taimekasvatavad, kes ei pööra tähelepanu oma teraviljasaagi suurusele ja kvaliteedile ning ei teosta umbrohutõrjet, sealhulgas tuulekaeratõrjet, kaotavad suure osa saagist ja sissetulekust. Hinnanguliselt esineb 8 protsendil põllumajandusmaa kasutajatest erineval määral tuulekaera ning nad kaotavad teatud osa oma saagist ja sissetulekust.

Edaspidi, kui tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise kohustus ei kehti ning PTA ei tee riiklikku järelevalvet ja ei tuvasta rikkumisi, võib ette tulla vaidlusi naabruses asuvate maade kasutajate vahel tuulekaera esinemise ning levimise pärast naabruses asuvale põllumajandusmaale.

Riigiabi andmisel alates 1. jaanuarist 2023 tuleb riigisiseste ja ÜPP strateegiakava 2023–2027 põllumajandussektorist väljapoole jäävate toetuste rakendamisel kohaldada uusi riigiabi eeskirjasid.

6.2 Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Muudatustest mõjutatud sihtrühmad

Kavandatav muudatus mõjutab riigiasutustest PTA-d.

Võimaliku avalduva mõju kirjeldus sihtrühmadele ja järelalus olulisuse kohta

Kavandatava muudatusega PTA töökoormus väheneb. PTA-l kaob kohustus teha riiklikku järelevalvet ja haldusjärelevalvet tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise üle maatulundusmaal ja muul maal

Riigiabiga seotud muudatustel puudub negatiivne mõju riigiasutuste töökorraldustele. Lihtsustamise eesmärgil lisatakse uuele grupierandi määrusle le muuhulgas abi kaitsealuste loomade tekitatud kahju korvamiseks, abi metsandussektoris nõustamisteenuste kasutamiseks, abi kogukonna juhitud kohaliku arengu projektides või Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühmade projektides osalevate VKEde kulude katmiseks ning abi VKEdele, kes saavad kasu kogukonna juhitud kohaliku arengu või Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühmade

¹⁴ Kättesaadav veebilehel: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

projektidest. Riigiasutuse töökorraldusele on uue grupierandi määruse täiendustel positiivne mõju, kuna riigiabi meetmetest teavitamist Euroopa Komisjonile lihtsustatakse.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Riigi ja kohaliku omavalitsuse kulude ja tulude osas seoses kavandatava muudatustega ei ole ette näha olulisi muutusi. Riigi kulud vähenevad, kuna PTA-l ei ole edaspidi kohustust teha riiklikku järelevalvet ja haldusjärelevalvet tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise üle maatulundusmaal või muul maal. PTA eelarve tuulekaera tõrjeabinõude rakendamise järelevalveks maatulundusmaal või muul maal on keskmiselt 78 370 eurot aastas. See teeb kuluks 4,87 eurot ühe maakasutaja kohta aastas. Riigi tulud vähenevad ettekirjutuse täitmata jätmise tõttu sisse nõutud sunniraha arvelt. Aastas võib tulu väheneda 600 eurot kuni 3500 eurot. Ettekirjutuse täitmata jätmise tõttu nõuti sisse sunniraha 2017. aastal kolmelt maakasutajalt kokku 600 eurot, 2018. aastal neljalt maakasutajalt kokku 850 eurot, 2019. aastal kahelt maakasutajalt kokku 750 eurot ja 2020. aastal üheksalt maakasutajalt kokku 3495 eurot.

TPSKS-is on teraviljaseemne tootmisel kehtestatud tuulekaera osas nõuded seemnepõllule, proovi võtmisele, proovi suurusele, turustamisele ja seemneproovi analüüsile. Seemne kvaliteedi tagamiseks on kehtestatud seemnete sertifitseerimise süsteem, mille raames seemet kontrollitakse nii kasvuajal kui peale koristamist. Kontrollsüsteemi läbinud seemnetest osutub probleemseks väike osa, kuid harvadel juhtudel võib siiski mis tahes kategooria seemne puhul ette tulla, et tootja avastab külviks seemnepakendit avades puudujääke selle kvaliteedis.¹⁵ Põllumehed on avastanud seemnepakenditest seemne hulgas tuulekaera seemneid, mis on visuaalselt eristatavad tavaseemnest. Et vältida edaspidist tuulekaera võimalikku levikut sertifitseeritud seemnega suunab PTA vabanenud ressursi seemnete sertifitseerimise süsteemi tõhustamiseks. Kvaliteetse sertifitseeritud teraviljaseemne olemasolu vähendab sertifitseerimata seemne ja enda tarbeks toodetud seemne turustamist ja tuulekaeraseeme levimist tootmispõldudel. Sertifitseerimata seemne ja enda tarbeks toodetud seemne turustamine ja tuulekaeraseemne levimine tootmispõldudel haakub osaliselt ka põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukavaga aastani 2030 (Sordiaretus ja taimne paljundusmaterjal (lk 37 ja 45)). Kuna sertifitseeritud seemne kasutamine on suurema saagi saamise üks eeldustest, siis tuleb seemnetootmises jätkata tuulekaera tõrjet ja tõhustada järelevalvet selle üle.

Seaduse rakendamisega ei kaasne lisatulusid.

MPKS-is tehtavate muudatuste rakendamisega ei kaasne kohalikule omavalitsusele lisategevusi ega -kulusi, samuti ei kaasne tulusid.

Riigiabiga seotud muudatuste rakendamisega ei kaasne riigieelarvele täiendavaid tulusid ja kulusid ega lisandu riigile ja kohalikele omavalitsustele tegevusi. Võimalikud kulud riigieelarvele olenevad muu hulgas sellest, milliseid riigiabi meetmeid MPKS § 7 alusel rakendatakse.

8. Rakendusaktid

¹⁵ Kättesaadav veebilehel: <https://www.pollumajandus.ee/uudised/2020/01/30/seemneliit-koik-oluline-sertifitseeritud-seemne-kvaliteedi-kohta>

Seoses MPKS-i 6. peatüki kehtetuks tunnistamisega muutub kehtetuks maaeluministri määrus nr 28 ja muudetakse põllumajandusministri määrust nr 55 (lisa).

Määruse nr 55 muutmise vajadus tuleneb sellest, et nimetatud määruse § 10 lõikes 3¹ ja lõikes 3² sisaldub täpne viide maaeluministri 16. märtsi 2017. a määruse nr 28 „Tuulekaera leviku vältimise täpsemad abinõud“ § 2 lõike 1 punktile 6.

Määruse nr 55 §-s 10 on kehtestatud seemnepõllu nõuded ning lõike 3¹ kohaselt on lõikes 3 nimetatud umbrohutaimedest tuulekaera esinemise määraks, mis takistab põldtunnustamist, välja arvatud hariliku kaera ja paljaskaera seemnepõllul, määruse nr 28 § 2 lõike 1 punktis 6 nimetatud esinemissagedust ületav määr. Lõike 3² kohaselt seemnepõldu ei põldtunnustata lõikes 3 sätestatud määral tuulekaera esinemise korral määruse nr 28 § 2 lõike 1 punktis 6 nimetatud tõrjeabinõu rakendamata jätmise korral. Lõikes 3¹ sätestatud määral tuulekaera esinemise korral seemnepõldu ei põldtunnustata.

Muudatusena kehtestatakse määruses nr 55 kehtetuks muutuva määruse nr 28 § 2 lõike 1 punkti 6 nõue, mille kohaselt maakasutaja kitkub välja üksiku ja hõredalt kasvava tuulekaerataime koos võrsesõlmega ning eemaldab tuulekaera põllult ja hävitab tuulekaera põletamise teel või muul tuulekaera idanemist välistaval viisil.

Muudatusena kehtestatakse määruse nr 55 §-is 10 lõikes 3¹ tuulekaera esinemise määr seemnepõllul. Muudatusena kehtestatakse määruses nr 55 §-is 10 lõikes 3² tuulekaera tõrjumise nõue seemnepõllul. Määruse nr 55 §-i 10 lõige 3² loetakse lõikeks 3³ ning kehtestatakse millal tuulekaera esinemisega seonduvalt seemnepõldu ei põldtunnustata.

Tulenevalt muudatustest Euroopa Komisjoni riigiabi nõuetes tuleb ajakohastada ja muuta järgmisi põllumajandusministri ja maaeluministri määruseid:

- 1) põllumajandusministri 26. mai 2011. aasta määrus nr 45 „Ohtliku taimekahjustaja tõrjeabinõude rakendamise toetuse saamiseks esitatavad nõuded ning toetuse taotluse esitamise ja taotluse menetlemise kord“,
- 2) maaeluministri 15. detsembri 2016. aasta määrus nr 69 „Põllumajandusloomade aretustoetuse saamiseks esitatavad nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord“,
- 3) põllumajandusministri 8. oktoobri 2014. aasta määrus nr 84 „Põllumajandustootja asendamise toetus“,
- 4) maaeluministri 28. aprilli 2015. aasta määrus nr 46 „Teadmussiirde pikaajaliste programmide rakendamise toetus“,
- 5) maaeluministri 23. jaanuari 2018. aasta määrus nr 4 „Turuarendustoetus“.

9. Seaduse jõustumine

Tuulekaera puudutavate muudatuste ja MPKS-i § 34 lõike 2 ajakohastamise jõustumine on kavandatud üldises korras. Üleminekuaja vajadus puudub, kuna kavandatavate muudatustega tootjatele uusi kohustusi ei lisandu ja kehtetuks tunnistatavad kohustused ei nõua täiendavat aja- ega majanduskulu.

Riigiabi valdkonda puudutavad muudatused jõustuvad 2023. aasta 1. jaanuaril. Seega eelnõu § 1 punktid 2–4, 8–9 ja § 2 jõustuvad 2023. aasta 1. jaanuaril.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Seaduseelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile.

Samuti esitatakse eelnõu arvamuse esitamiseks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eestimaa Talupidajate Keskliidule, Virumaa Põllumeeste Liidule, MTÜ Mahetootjate Nõu- ja Jõukojale ja MTÜ Eesti Seemneliidule.